

MUNA Research Newsletter

จดหมายข่าววิจัยมหิดล นครสวรรค์

ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 เดือน กรกฎาคม 2563

อ.วิลารณ์ เทพพสม

หัวหน้ากลุ่มอำนวยการกลางและโครงการพิเศษ
โครงการจัดตั้งวิทยาเขตนครสวรรค์

ใกล้ช่วงเวลาเกษียณอายุการทำงานแล้ว ทำให้คนวัยเกษียณได้มองย้อนอดีตโดยเฉพาะชีวิตการทำงานที่ได้ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม การได้เข้ามาทำงานในรั้วมหาวิทยาลัยมหิดล เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการเริ่มสร้างวิทยาเขตนครสวรรค์ขึ้นมาใหม่อีกครั้ง ด้วยจำนวนคนน้อยจึงต้องร่วมมือร่วมใจกันอย่างมากได้มีโอกาสช่วยทำงานเกือบทุกสถานะ ได้ทำงานที่ก่อประโยชน์เต็มความสามารถ ความรู้สึกรักและผูกพันต่อการทำงานในวิทยาเขตนครสวรรค์คงไม่อาจกล่าวได้ทั้งหมด

วิทยาเขตนครสวรรค์มีธรรมชาติที่ร่มรื่น มีบรรยากาศที่ทำให้เราใจเย็น นิ่ง จึงก่อให้เกิดสติในการทำงาน มีทีมงานที่พร้อมจะลุยไปด้วยกัน มีชุมชนและเครือข่ายสนับสนุนการทำงาน นับว่าเป็นที่ที่ให้ออกาสได้ทำความดี ที่นี้มีสมเด็จพระราชบิดา สัญลักษณ์ของคุณความดีเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ การที่ได้กราบพระบรมฉายาลักษณ์ของพระองค์ท่าน เหมือนได้สัมผัสพลังแห่งความดี ทำให้เกิดกำลังใจ มุ่งมั่นในการทำความดี

แล้วเราจะมีความสุขได้อย่างไร โดยส่วนตัวความสุขนั้นต้องเป็นความสุขที่มาจากตัวเราเอง ไม่หวังพึ่งความสุขที่มาจากผู้อื่น การทำให้คนรอบข้างสบายใจ มีรอยยิ้ม มีความสุข ก็ทำให้เรามีความสุขได้เช่นกัน

ที่ปรึกษา

บรรณาธิการ

รองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการ

ศิลปกรรม

ทีมงาน MUNA Research Newsletter

พญ.มนทกานต์ โอประเสริฐสวัสดิ์,
ดร.ณัฐจิรา อัครวิวัฒน์ดำรง, อ.ทวีศักดิ์ ชูมา
รศ.ดร.วีระเดช มีอินเกิด
ดร.สุจิตรา เตโซ
ผศ.ดร.กิตติคุณ หมุ่มพัยค์, ดร.กาญจนาณัฐ
ทองเมืองธัญเทพ, ดร.พรพิรัตน์ คั่นธาศิริ
ราเมศวร์ จารุวรรณ

ดร.สหพ ดอกแก้ว

นักวิชาการประมงชำนาญการ

หัวหน้าศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีปลาสวยงาม

คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเป็นอีกสาขาหนึ่งของงานการเกษตร สามารถสร้างรายได้เป็นอย่างมากให้กับเกษตรกรสินค้าปลาสวยงามเป็นสินค้าที่ฟุ่มเฟือย

ราคาจึงถูกกำหนดด้วยคุณภาพของตัวสินค้าเอง สำหรับผู้ที่ชื่นชอบการเลี้ยงปลาสวยงาม การเลี้ยงสัตว์เหล่านี้เป็นงานอดิเรก จะทำให้จิตใจของผู้เลี้ยงเกิดความโออ้อมอารี มีความรับผิดชอบต่อการมีชีวิตของเพื่อนร่วมโลก

การศึกษาด้านปลาสวยงาม เป็นอีกศาสตร์หนึ่งที่เพิ่งเริ่มมีการศึกษาในประเทศไทยมาไม่นาน ดร.สหพ ดอกแก้ว นักวิชาการประมงชำนาญการ และดำรงตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีปลาสวยงาม คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นอีกท่านหนึ่งที่อุทิศตนให้กับการศึกษาในด้านนี้ ท่านได้ทำงานการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามและสัตว์ทะเลหลายชนิดจึงเป็นที่รู้จักในวงการการค้าปลาสวยงาม โดยเริ่มต้นทำงานที่คณะประมง ตั้งแต่ พ.ศ. 2546 เริ่มจากลูกจ้างชั่วคราวในงานที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลปลาสวยงามของศูนย์ จนกระทั่งได้บรรจุเป็นพนักงาน

มหาวิทยาลัย โดยได้เริ่มต้นศึกษาและทำวิจัยด้านการเพาะเลี้ยงปลากัด การผสมพันธุ์ข้ามชนิดในปลากัด การอนุบาลลูกม้า น้ำ และการขยายพันธุ์เห็ดทะเลเบื้องต้น ต่อมาได้ศึกษาการขยายพันธุ์เห็ดทะเลด้วยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อสัตว์ ด้วยการตัดแบ่งชิ้นให้มีขนาดเล็กและเลี้ยงในสภาวะที่เหมาะสม จึงเกิดเป็นตัวใหม่เป็นแห่งแรก นอกจากนี้ยังมีการศึกษาด้านการเพาะเลี้ยงปลากัดเพื่อให้ได้สภาวะที่เหมาะสมต่อการเลี้ยงของเกษตรกร ศึกษาด้านโรคของปลากัด และยังได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานวิจัยแห่งชาติเพื่อสำรวจชนิดของปลากัดป่าในธรรมชาติในประเทศไทยเพื่อศึกษา ด้านการเพาะเลี้ยง พันธุกรรม และการโคลนนิ่ง เพื่อการอนุรักษ์ต่อไป

ด้านการอบรมให้ความรู้ต่อเกษตรกรและผู้สนใจ ดร.สหพ ดอกแก้ว เป็นวิทยาการอบรมด้านการเพาะเลี้ยง สัตว์ทะเลสวยงามหลากหลายชนิด อบรมด้านอาหารสัตว์ น้ำสวยงามมุ่งเน้นใช้วัตถุดิบที่หาง่ายและผลิตได้ในครัวเรือน อีกทั้งยังเป็นวิทยากรบรรยายด้านการเพิ่มมูลค่าสัตว์น้ำ สวยงามด้วยการถ่ายภาพฝึกปฏิบัติจริงสำหรับการถ่ายภาพ และตกแต่งภาพ แนะนำการตลาดของตัวสัตว์น้ำสวยงาม และภาพถ่าย นับว่าเป็นการอบรมที่ทันสมัยต่อเทคโนโลยีใน ปัจจุบัน

ดร.สหพ เป็นที่ยอมรับในวงการปลากัดสวยงาม ได้รับเกียรติ เป็นกรรมการสำหรับตัดสินการประกวดปลากัด หลายสิบครั้งต่อปี เดินทางตัดสินปลากัดทั่วประเทศและยังร่วม

กับกรมประมงจัดทำมาตรฐานปลากัดสวยงาม มาตรฐานปลากัดสวยงามในประเทศไทยอีกด้วย

ด้านการเรียนการสอน เป็นผู้ช่วยสอนวิชาปลา สวยงาม เนื้อหาด้านการเพาะเลี้ยงและการตลาดของสัตว์น้ำ สวยงาม วิชาการเพาะและอนุบาลสัตว์ทะเล มีเนื้อหาด้านการ อนุบาล กุ้งขาว กุ้งก้ามกราม การเตรียมอาหารธรรมชาติ แพลงก์ตอนพืช แพลงก์ตอนสัตว์ และวิชาพันธุศาสตร์สัตว์ น้ำ มีเนื้อหาด้านการถ่ายทอดลักษณะสีของปลากัด ให้นิสิต ได้ฝึกปฏิบัติงานจริงในหลายๆวิชา รวมถึงเป็นวิทยากรให้ กับหลายวิทยาเขต และ มหาวิทยาลัยอื่นๆ เช่น จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เป็นต้น

ดร.ปิยะเทพ อวะกุล

อาจารย์ประจำโครงการจัดตั้งวิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหิดล

ความสนใจและความเชี่ยวชาญ : นิเวศวิทยาแหล่งน้ำ ชีววิทยาประมง สถิติทางชีววิทยา และการใช้โปรแกรมภาษา R

ปัจจุบันนี้ทรัพยากรทางธรรมชาติได้รับผลกระทบอย่างมากจากการเติบโตขึ้นของมนุษยชาติ จนบางครั้งอาจจะทำให้เกิดความเสียหายสมดุลทางทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้นการศึกษาในศาสตร์เหล่านี้จึงเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เกิดขึ้นจริงตามธรรมชาติ และประมวลผลที่ได้เพื่อใช้เป็นสื่อที่เป็นตัวแทนของธรรมชาติในการบอกว่าการเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น เพื่อนำผลที่ได้นำไปสู่กระบวนการจัดการความสมดุลระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์

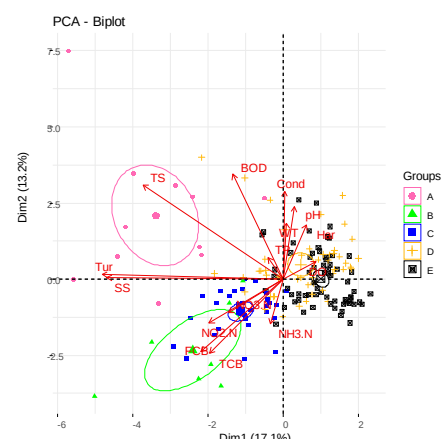
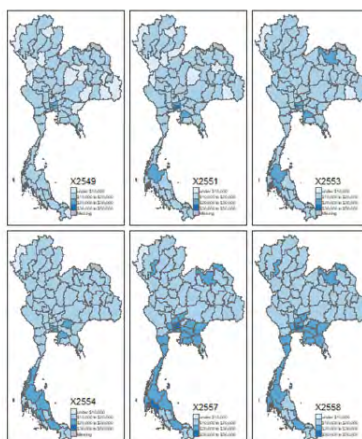
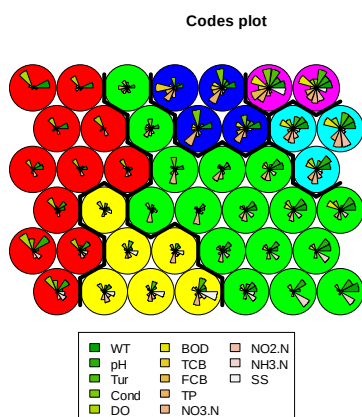
โปรแกรมภาษา R (www.r-project.org)

โปรแกรมภาษา R เป็นโปรแกรมคำนวณทางสถิติ และกราฟฟิก โดยมีจุดเด่นคือ เป็นโปรแกรมที่ผู้ใช้สามารถนำไปใช้ แก้ไข พัฒนา หรือ ดัดแปลงได้โดย

อิสระ (free software) จึงทำให้โปรแกรมภาษา R ถูกพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยโปรแกรมภาษา R ได้ถูกสร้างขึ้นโดย Ross Ihaka และ Robert Gentleman ณ ภาควิชาสถิติ มหาวิทยาลัยโอ๊คแลนด์ (University of Auckland) ในปี ค.ศ. 1991 และเริ่มมีการใช้แพร่หลายในปี ค.ศ. 1993 เป็นต้นมา ซึ่งปัจจุบันได้มีการพัฒนาโปรแกรมภาษา R จนถึงรุ่นที่ 4.0.1 (R version 4.0.1) นอกจากนี้โปรแกรมภาษา R สามารถตอบโจทยสำหรับผู้ที่ต้องการวิเคราะห์ทางสถิติที่

ต้องการความเฉพาะเจาะจงในแต่ละศาสตร์จากสร้างแพ็คเกจ (package) ต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละศาสตร์ ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนแพ็คเกจถึง 15,791 แพ็คเกจ นอกจากนี้จุดเด่นของโปรแกรมภาษา R คือ มีการประมวลผลทางภาพ หรือ กราฟได้อย่างโดดเด่นไม่แพ้โปรแกรมคำนวณทางสถิติอื่น ๆ สำหรับทางศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับทางด้านสิ่งแวดล้อม หรือ นิเวศวิทยา ก็มีการใช้โปรแกรมภาษา R วิเคราะห์ทางสถิติอย่างแพร่หลาย อาทิเช่น การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (principal component analysis; PCA) การวิเคราะห์แผนที่การจัดกลุ่มเอง (self-organizing map; SOM) หรือ การวิเคราะห์โครงข่ายใยประสาทเทียม (artificial neural network; ANN) เป็นต้น ซึ่งการวิเคราะห์ทางสถิติเหล่านี้ได้มีแพ็คเกจรองรับทั้งสิ้น อาทิเช่น ade4 kohonen และ neuralnet เป็นต้น

อ.จิรพล จิรไกรศิริ

อาจารย์ประจำโครงการจัดตั้งวิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหิดล

ดร.ปิ่นทारीย์ แต้ประยुर

อาจารย์ประจำโครงการจัดตั้งวิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหิดล

ความพร้อมการเรียนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) และการเปลี่ยนแปลงของนโยบายการศึกษา : กรณีศึกษาโครงการจัดตั้งวิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหิดล

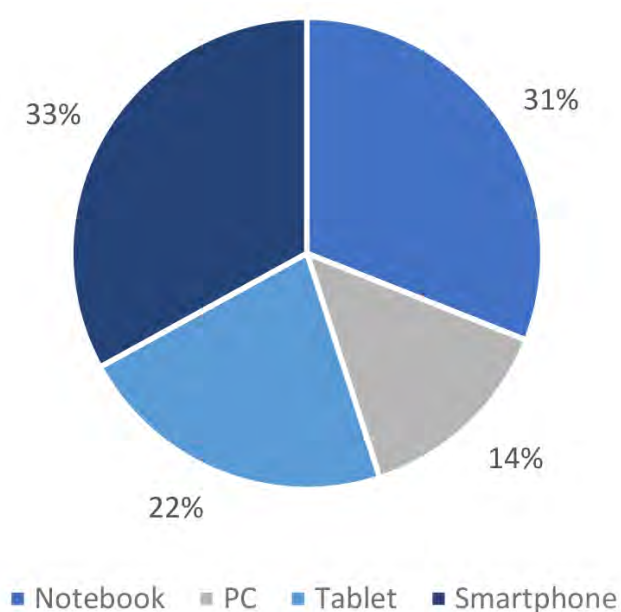
จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2563 ที่ผ่านมา ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างทั้งทางสุขภาพ และเศรษฐกิจ เนื่องจากเชื้อดังกล่าวสามารถติดต่อได้ง่าย จึงแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ด้วยเหตุนี้เอง รัฐบาลจึงได้ออกมาตรการทางกฎหมายที่จำเป็น เพื่อยับยั้งจำนวนผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตไม่ให้มีมากขึ้น โดยมีมาตรการเน้นการลดความเสี่ยงในการติดต่อโรคผ่านการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distance) รวมไปถึงมาตรการด้านการศึกษาให้จัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และให้ผู้เรียนศึกษาผ่านระบบออนไลน์

ด้วยเหตุนี้เองเพื่อตอบสนองนโยบายดังกล่าวทางโครงการจัดตั้งวิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีการสำรวจความพร้อมของผู้เรียนและบุคลากร เพื่อนำไปวางแผนเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนผ่านระบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา และการเปลี่ยนแปลงของนโยบายการศึกษา ให้ยังคงสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชา (Course Learning Outcomes) ซึ่งจะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แบบสำรวจออนไลน์ (Google Form) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ เครื่องมือในการเรียนออนไลน์ (Hardware), โปรแกรมในการเรียน (Software) และปัญหาอุปสรรคพร้อมทั้งความต้องการการสนับสนุน โดยผู้ตอบแบบสำรวจประกอบด้วยอาจารย์ บุคลากรด้านการศึกษา และนักศึกษาทุกชั้นปีในหลักสูตรพยาบาลฯ หลักสูตรสาธารณสุขฯ หลักสูตรการประกอบการฯ และหลักสูตรเกษตรกรรมปราชญ์ปรีดิ์ จำนวนทั้งสิ้น 64 คน จากนั้นวิเคราะห์ผลการศึกษาด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและร้อยละ เพื่อทำความเข้าใจบริบทการเรียนออนไลน์

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่าเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์มากที่สุดคือสมาร์ทโฟน รองลงมาคือ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต และคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงความเร็วของอุปกรณ์พบว่าแท็บเล็ตมีความเร็วมากที่สุด รองลงมาคือ โน้ตบุ๊ก สมาร์ทโฟน และคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ ซึ่งแต่ละอุปกรณ์จะมีข้อจำกัดและการใช้งานที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอนออนไลน์

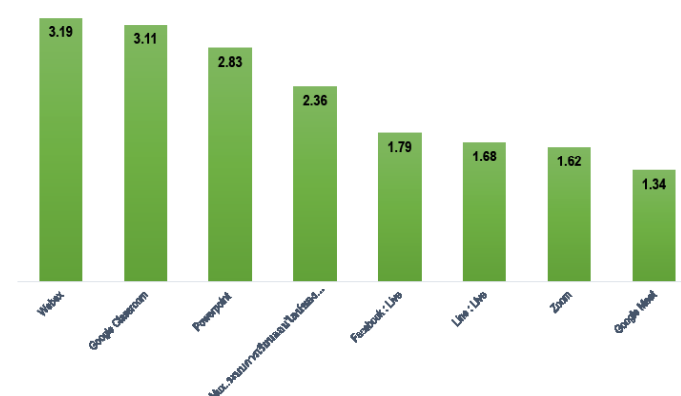
ในส่วนของการเรียนการสอนออนไลน์พบว่า Webex มีคะแนนความนิยมในการใช้เรียนออนไลน์มากที่สุด จากโปรแกรมที่สร้างห้องเรียนจำลอง (Visual Classroom) หากเป็นการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เช่น การมอบหมายงาน การเผยแพร่บทเรียน พบว่าการใช้โปรแกรม Google Classroom ได้รับความนิยมสูงสุด ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าโปรแกรมที่สามารถใช้ในการสอนออนไลน์ ครอบคลุมทั้งการสอนสดออนไลน์ และการมอบหมายงานต่างๆ อยู่บนระบบเดียว มีแนวโน้มในการ

ได้รับความนิยม เนื่องจากความสะดวกสบายในการใช้งาน และอาจเป็นผลมาจากความคุ้นเคยต่อการใช้งานโปรแกรมอีกด้วย

สำหรับในส่วนของปัญหาอุปสรรคและความต้องการการสนับสนุนในการเรียนการสอนออนไลน์ พบว่านักศึกษา เจ้าหน้าที่ และอาจารย์ ส่วนใหญ่มีความต้องการการสนับสนุนอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการโต้ตอบส่งข้อมูลข่าวสาร และการเรียนแบบสอนสดออนไลน์ด้วย เนื่องจากที่ผ่านมาพบปัญหาเรื่องของระบบเครือข่ายที่มีการใช้ร่วมกันแล้วติดขัด ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการรับรู้และความสนใจของผู้เรียน นอกจากนี้พบว่าผู้เรียนต้องการการสนับสนุนอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการเรียนออนไลน์ ได้แก่ โน้ตบุ๊ก หรือ แท็บเล็ต เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้สมาร์ทโฟนในการเรียนออนไลน์ ซึ่งมีข้อจำกัดในการใช้โปรแกรมการเรียนและมีการแทรกแซงความตั้งใจเรียนเมื่อมีเสียงเรียกเข้าของโซเชียลมีเดียต่างๆ

การนำไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิเคราะห์แบบสำรวจ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางที่สามารถนำไปใช้ในการเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ เช่น การจัดตารางเรียนออนไลน์ให้ชัดเจน ซึ่งมีระบบที่รวบรวมไว้แหล่งเดียว เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนได้ทราบข้อมูลชุดเดียวกันว่าจะต้องเรียนหรือสอนวันไหนเวลาใด ซึ่งจะสะดวกกว่าการนัดแยกแต่ละรายวิชา ซึ่งเกิดความสับสน นอกจากนี้การที่ทราบอุปกรณ์ในการเรียนของผู้เรียน ก็จะช่วยให้ผู้สอนออกแบบสื่อการสอนที่ตอบสนองและแสดงผลในอุปกรณ์นั้นได้ เนื่องจากการแสดงผลของสมาร์ทโฟน โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ตมีความแตกต่างกัน ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่ใช้สมาร์ทโฟน ดังนั้น ผู้สอนก็ต้องสร้างสื่อที่เหมาะสมในการแสดงผลบนจอของสมาร์ทโฟน นอกจากนี้การเลือกใช้โปรแกรมที่ผู้เรียนมีความคุ้นเคยและมีการใช้งานในการสอนออนไลน์ครบถ้วน ก็จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงและเพิ่มความง่ายของการเรียนออนไลน์อีกด้วย

ผศ.ดร.กิตติคุณ หุมพ์ยักษ์

อาจารย์ประจำโครงการจัดตั้งวิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหิดล

เมื่อกล่าวถึง “ปรสิต” หรือ “แมลงวัน” หลายคนคงรู้สึก คับคิบๆ ตามผิวหนัง หรือนึกไปถึงความน่าขยะแขยง ความไม่สะอาด และอาจหวาดกลัวกับเชื้อก่อโรคที่จะทำให้เกิดความผิดปกติกับร่างกายของเรา

“ถูกแล้วครับ” ในมุมมองของคนทั่วไปจะเป็นแบบนี้ เพราะประสบการณ์และการบอกกล่าวจากการเลี้ยงดูและการศึกษา มุ่งเน้นไปที่ผลกระทบเชิงลบของเจ้าสิ่งมีชีวิตเหล่านี้ แต่ตรงข้ามกับผมที่ได้ศึกษาและได้สัมผัสความน่าอัศจรรย์ของเจ้าปรสิตและแมลงวันชนิดต่างๆ และนำมาสู่ผลงานความสนใจและงานวิจัย ตั้งแต่แรกเริ่มทำงานที่วิทยาเขตแห่งนี้ เมื่อปี พ.ศ. 2555 (8 ปีแล้ว)

ผลงานความสนใจและงานวิจัย ได้นำมาใช้ร่วมกับการเรียนการสอนที่ได้รับมอบหมาย ทั้งหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต (สาธารณสุขชุมชน) และศิลปศาสตรบัณฑิต (การประกอบการเชิงนิเวศวัฒนธรรม) ในทางสาธารณสุข เจ้าปรสิตและแมลงวันชนิดต่างๆ ถูกนำมาใช้เป็นสื่อหลักของการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปรสิตวิทยาและกีฏวิทยาทางสาธารณสุข ร่วมกับ อ.ดร.ณัฐจิรา อัครวิวัฒน์ดำรง และ อ.ดร.น.สพ.วชิระเศกข์ พิระปัญญสุทธิ์ ครอบคลุมสิ่งมีชีวิตที่ก่อโรคในคน และติดจากสัตว์สู่คน (Zoonosis) ดังนี้

1. เชื้อโปรโตซัว ได้แก่ 1) อะมีบา เช่น เชื้อบิดมีตัว *Entamoeba histolytica* 2) แพลกเจลเลต เช่น *Giardia duodenalis* 3) ซิเลียต เช่น *Balantidium coli* 4) สปอโรซัว เช่น เชื้อมาลาเรีย *Plasmodium* spp. และ 5) อื่นๆ เช่น *Pneumocystis carinii*

2. หนอนพยาธิ ได้แก่ 1) พยาธิตัวกลม เช่น พยาธิตัวจิ๊ด *Gnathostoma spinigerum* 2) พยาธิใบไม้ เช่น พยาธิใบไม้ตับ *Opisthorchis viverrini* และ 3) พยาธิตัวตัด เช่น พยาธิตืดหมู *Taenia solium*

3. สัตว์ขาปล้อง ได้แก่ 1) มีพิษ (Venomous/Poisonous) เช่น แมงดาถ้วย 2) ก่อความรำคาญ เช่น ยุงแม่ไก่ *Armigeres* spp. 3) เป็นปรสิตภายนอก-ใน เช่น ตัวอ่อนแมลงวันบุกรุกเนื้อเยื่อ (Myiasis) และ 4) เป็นพาหะนำเชื้อก่อโรค เช่น ยุงลายบ้านและยุงลายสวน (*Aedes aegypti* และ *Aedes albopictus* ตามลำดับ)

คณะวิจัยการศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับ ณ สว.สศ.ตะคุ

ในปี พ.ศ. 2561 น.ส.พฤกษา อินทประเสริฐ และนายปรัชพล อรรถสุริย์ นักศึกษาหลักสูตรฯ ได้ทำภาคนิพนธ์ชั้นปี 4 ในพื้นที่ตำบลตะคุ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดนครราชสีมา ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตะคุ ได้แก่ คุณกัญญารัตน์ เย็นตะคุ นักวิชาการสาธารณสุข (ชำนาญการ) คุณณรงค์ กาญจนพิมาย เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข (ชำนาญการ) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตรวจสอบปัจจัยเสี่ยงการติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับและตรวจคัดกรองอุจจาระตัวอย่างซึ่งทาง สว.สต.ตะคุ ไม่ได้ตรวจมาประมาณ 5 ปี แล้ว ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมดี รับประทานปลาร้าที่ปรุงสุกหรือผ่านกระบวนการแปรรูปที่สูงลักษณะ เนื้อดิบอื่นๆ มีรับประทานบ้าง เช่น หมูดิบ วัวดิบ หรือหอย (ก้อยหอย) เป็นกับแกล้มคู่กับการดื่มสุราหรือเบียร์ แม้ผลการตรวจอุจจาระด้วยวิธี Formalin-ethyl acetate concentration technique ไม่พบไข่พยาธิใบไม้ตับ แต่พบ 1) ซีสต์ของโปรโตซัว *Giardia lamblia* 2) ไข่พยาธิปากขอ Hookworm egg และ 3) ตัวอ่อนพยาธิเส้นด้าย *Strongyloides stercoralis* ซึ่งเป็นปรสิตที่ติดต่อผ่านการสัมผัสน้ำและดิน เป็นผลให้ทาง สว.สต.ตะคุ และ อสม. ดำเนินการจัดหายารักษาให้กับกลุ่มตัวอย่างที่ตรวจพบ

ในด้านแมลงวัน มีภาพพจน์ถึงการเรียนรู้ชีววิทยาของแมลงวันชนิดต่างๆ ทั้งที่มีผลกระทบเชิงบวกและลบของทางการแพทย์ การเกษตร และระบบนิเวศ จึงดำเนินงานวิจัยเก็บรวบรวม และมีส่วนหนึ่งที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ ผลงานเด่น 3 ผลงาน ได้แก่

1. Three sarcophagid species (Diptera: Sarcophagidae) newly recorded in Thailand วารสาร-Tropical Biomedicine ปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) พืชชนิดของแมลงวันหลังลายที่รายงานการพบในประเทศจีน (ทิเบต) และประเทศเนปาล แต่ยังไม่เคยมีรายงานในประเทศไทย *Myorhina situliformis* (ตัวอย่างแมลงวันเพศผู้ เก็บจาก ต.เวาทอง อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์)

2. Predominance of blow flies (Diptera: Calliphoridae) among insects visiting flowers of *Buchanania lanzan* (Sapindales: Anacardiaceae) วารสาร Applied Ecology and Environmental Research ปี ค.ศ. 2017 (พ.ศ.2560) ที่ทำให้อาจารย์และบุคลากรของส่วนงานวิชาการและหลักสูตร สนบยใจกับเสียงหึ่งๆ ที่มาตอม

ดอกของต้นมะม่วงหาวแมงวัน (*B. lanzan*) คือ แมลงวันหัวเขียวชนิด *Stomorphina discolor* ไม่ใช่ผึ้งที่มีเหล็กใน (ภาพที่ 2)

3. Variation in the time of colonization of broiler carcasses by carrion flies in Nakhonsawan province, Thailand วารสาร Journal of Medical Entomology ปี ค.ศ. 2017 (พ.ศ.2560) ดำเนินงานวิจัยในพื้นที่โครงการจัดตั้งวิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหิดล

แมลงวันหัวเขียวเพศผู้ชนิด *Stomorphina discolor*

นอกจากนี้ ร่วมกับนายวิชญ์กรณ กวยสี นักวิชาการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลเวาทอง อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์ ในการดูแลเหตุสัตว์วางปล้องก่อความรำคาญในพื้นที่ คือ รั้นน้ำจืด (Midge) มิถุนายน พ.ศ. 2563

รั้นน้ำจืด (Midge)

FACEBOOK : ปรสิตรวันละตัว (Daily Parasite)

นางศศิธร มาร์ตัน

พยาบาลวิชาชีพ

ศูนย์ผู้สูงอายุเวทากอง :

ศูนย์การแพทย์มหิดลบำรุงรักษ์ จังหวัดนครสวรรค์

นักกายภาพบำบัด

ศูนย์การแพทย์มหิดลบำรุงรักษ์ จังหวัดนครสวรรค์

นายทวีศักดิ์ ปฐม

การปรับสมดุลของผู้สูงอายุหลังการจากไปของคู่ครอง “The balance the lives of the elderly after the departure of suitors”

การศึกษางานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจกระบวนการคลี่คลายความทุกข์ของผู้สูงอายุในชุมชนชนบทเมื่อคู่ครองจากไปและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ศึกษาในผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่ตำบลเวทากอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ จำนวนทั้งหมด 12 ราย เป็นชาย 6 ราย เป็นหญิง 6 ราย เป็นผู้สูงอายุวัยกลาง (70 – 79 ปี) จำนวน 5 ราย รองลงมาเป็นกลุ่มผู้สูงอายุวัยต้น (60-69 ปี) จำนวน 4 ราย และกลุ่มผู้สูงอายุวัยปลาย (80 ปีขึ้นไป) จำนวน 3 ราย ตามลำดับ

ผู้สูงอายุทั้ง 12 คน ทุกคนแม้ว่าจะเสียใจในช่วงแรกของการจากไปมากเพียงใด ก็สามารถคลี่คลายความทุกข์กลับมาเป็นปกติได้ภายใน 3 เดือน เวลาล่วงไปหลายปีก็ยังมีความรู้สึกถึงคู่ครองที่จากไปแต่ไม่มีภาวะโศกเศร้าในระยะแรกของการสูญเสียผู้สูงอายุผู้ชายจะรู้สึกเสียใจมากกว่าผู้สูงอายุ

หญิงเพราะมักจะคิดถึงการใช้ชีวิตร่วมกันเพราะเคยชินกับการได้รับการปรนนิบัติของภรรยา ส่วนผู้สูงอายุหญิงจะรู้สึกโล่งใจสบายใจเพราะรู้สึกว่าได้ดูแลสามีอย่างเต็มที่แล้วในตลอดช่วงชีวิตคู่ที่ผ่านมา และเข้าใจในสัจธรรมของชีวิตว่าทุกคนก็ต้องตาย รวมถึงประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาก็เป็นส่วนหนึ่งของการยอมรับการสูญเสีย ผู้ที่มีโอกาสดูแลกันก่อนเสียชีวิตจะสามารถคลี่คลายความทุกข์ได้ดีกว่าเพราะได้มีโอกาสแสดงความรักและมีเวลาเตรียมใจบ้างแล้ว วิถีชีวิตที่ปรับสมดุลหลังการจากไปมีหลากหลาย ตามความจำเป็น นิสัย ความชอบและโอกาสของแต่ละคน ลักษณะที่เหมือนกันคือ ทุกคนไม่ปิดกั้นตนเองออกจากสังคม ยังคงรับรู้ข่าวสารจากวิทยุ เพื่อนบ้าน มีปฏิสัมพันธ์พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งยังสนใจมาร่วมกิจกรรมที่เสริมสร้างสภาวะทั้งสี่ด้านของผู้สูงอายุฯ เพิ่มสีสันเติมพลังให้มีชีวิตชีวาขึ้นและในผู้สูงอายุวัยต้นถึงวัยกลางยังมีความคิดอยากแต่งงานใหม่เพื่อมาอยู่เป็นเพื่อนกันยามแก่เฒ่า

การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า สิ่งสำคัญที่สุดที่ผู้สูงอายุทำหลังการสูญเสียคู่ครองคือ ปรับตัว ปรับบทบาทในครอบครัวให้ได้ เมื่อเรารามากแล้วอย่านึกถึงว่าเราเป็นใหญ่ในบ้าน จะเอาแต่ใจตัวเองเป็นใหญ่ไม่ได้ หากแต่ต้องพยายามปรับตัวรับฟังความคิดเห็นคนอื่นให้มาก พยายามช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุดไม่ต้องเป็นการะให้ลูกหลานโดยไม่จำเป็น

การนำไปใช้ประโยชน์

เพื่อเป็นแนวทางศึกษาความทุกข์ จากการสูญเสียคู่ครองของผู้สูงอายุเชื่อมโยงต่อปัญหาสุขภาพและสภาวะปัญหาอื่นๆของผู้สูงอายุ เมื่อเกิดภาวะสูญเสียคู่ครอง เนื่องจากภาวะ

การยอมรับการสูญเสียเป็นภาวะที่เกิดกับผู้สูงอายุได้ทุกคน และในปัจจุบันจำนวนประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนที่มากขึ้นจึงเป็นความเสี่ยงที่จะมีผู้สูงอายุที่เหี่ยวเฉาตายตามกัน (เป็นคำพูดประจำถิ่นเงาทอง) หากผู้สูงอายุไม่ได้เตรียมใจหรือวางใจในการจากไปของคู่ครอง ดังนั้นประโยชน์จากงานวิจัยนี้คือเราสามารถนำไปต่อยอดพัฒนา เพื่อสร้างรูปแบบการประเมินและให้คำปรึกษาแก่ผู้สูงอายุ เมื่อเกิดภาวะการสูญเสียคู่ครองได้

แนะนำอาจารย์ประจำวิทยาเขตนครสวรรค์

ผศ.ดร.กิตติคุณ หมูปยัคฆ์ (อ.อ้อป)

ช่องทางการติดต่อ

kittikhun.mop@mahidol.ac.th

ความเชี่ยวชาญ

เทคนิคการแพทย์

ประวัติศาสตร์และกวีนิพนธ์ทางการแพทย์

นิติเวชกวีนิพนธ์

อนุกรมวิธาน Order Diptera

การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

(Transformative Education)

ความสนใจและงานอดิเรก

ร้องและเคลื่อนไหวร่างกายไปตามจังหวะเสียงเพลง

หลงรักในการถ่ายภาพแมลงและสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กๆ

เป็นเจ้าของเพจ Facebook : ประวัติวันละตัว และ

Blockdit : ประวัติทีละวัน

เรียนรู้ศิลปะการเคลื่อนไหวร่างกาย และการแสดงเพื่อการเรียนรู้ตนเองและผู้อื่น

ดร.จุฑารัตน์ แสงกุล (อ.อ้อม)

ช่องทางการติดต่อ

chutarat.san@mahidol.ac.th

ความเชี่ยวชาญ

นิเวศวิทยาทางทะเล

กัมมันตรังสีสิ่งแวดล้อม

มลพิษทางสิ่งแวดล้อม

การจัดการขยะ และน้ำเสียชุมชน

สื่อการสอน Digital online

ความสนใจและงานอดิเรก

รักการถ่ายภาพธรรมชาติ

ชื่นชอบการสำรวจศึกษาธรรมชาติ วัฒนธรรม

หลากหลายรูปแบบ จังหวัดนครสวรรค์ ปีนเขา

เป็นเจ้าของเพจ Facebook : กินอะไรดีเฝ้าทอง เพจ

แหล่งของอร่อยในชุมชน

อาสาสมัครนักดำน้ำเพื่อการอนุรักษ์ ปลูกปะการัง เก็บขยะใต้ทะเล วางทุ่นผูกเรือ